همشهری

یا مقلب القلوب و الابصار

سه‌شنبه ۲۷ اسفند ۱۳۹۸ • ۲۲ رجب ۱۴۴۱ • سال بیست‌وهشتم • شماره ۷۹۰۷ • ۱۶صفحه • ۱۶صفحه راهنما و ویژه تهران • ۲۰۰۰تومان

[شماره بعدی روزنامه همشهری ۱۶فروردین ۱۳۹۹ منتشر می‌شود]

HAMSHAHRI • ISSN 1735-6386 • Vol.28 • No.7907 • TUE • MAR.17 • 2020

پوستر فوت‌وفن‌های خانگی برای تعطیلات نوروز ۹۹ ضمیمه رایگان روزنامه

همزیستی با ویروس تاجدار

گزارش همشهری از تغییراتی که کرونا در سبک زندگی ایرانیان پدید آورده است

۱۴

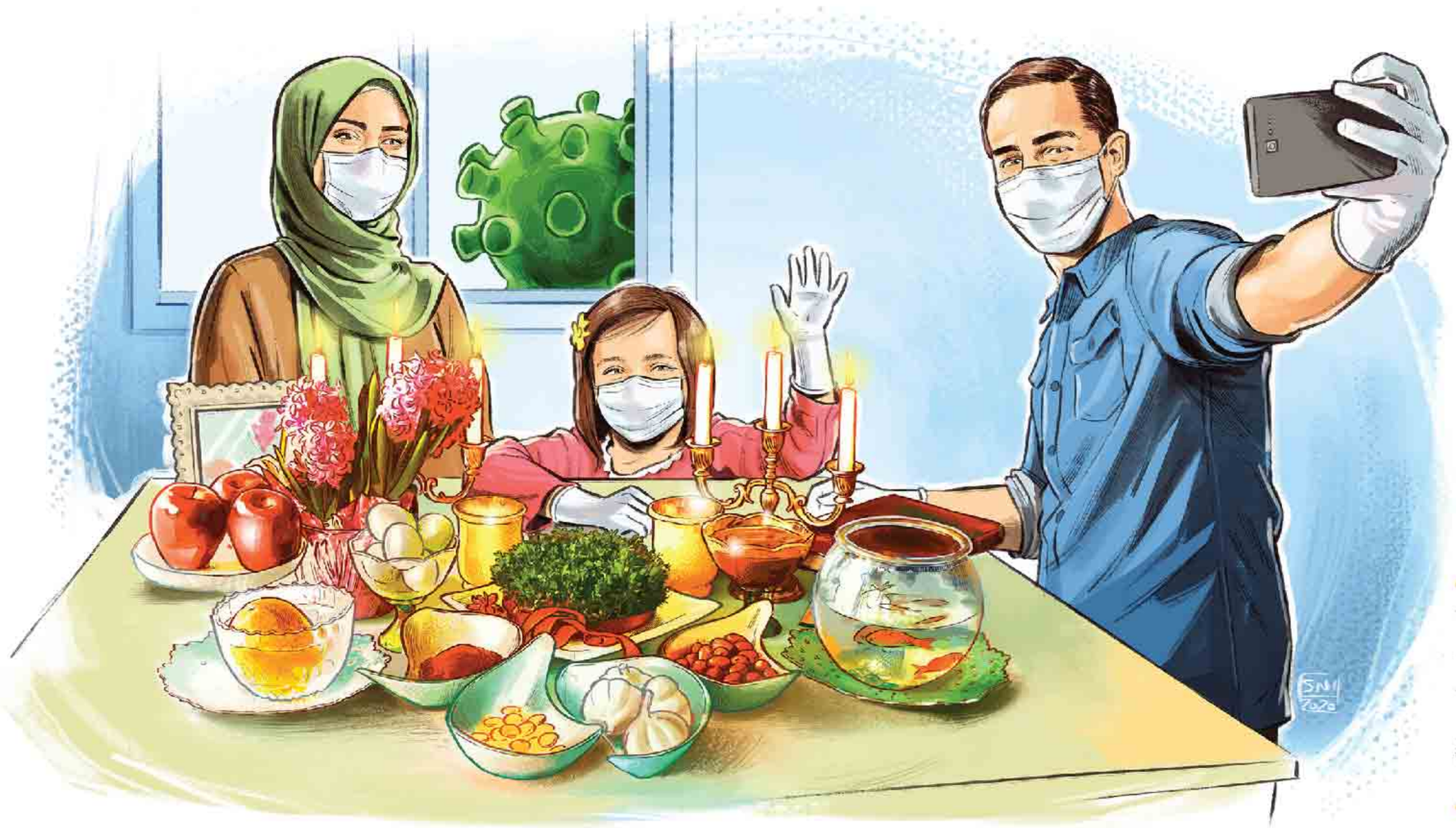

طرح همشهری/ محمدرضا اکبری

رهبر معظم انقلاب در پاسخ به گزارش وزیر بهداشت درباره اقدامات برای مقابله با کرونا:

تمجید از طرح بسیج ملی مبارزه با کرونا

۲

نوروزخانه به‌جای نوروزگاه

فعالیت‌های اجتماعی شهرداری تهران در نوروز ۹۹ به اینترنت و شبکه‌های تلویزیونی منتقل می‌شود

۳

پویش مردمی علیه تحریم‌ها

همشهری از کسب‌وکارهای پر رونق در دوران شیوع کرونا گزارش می‌دهد

۲

با کتاب در خانه بمانیم

معرفی بیش از ۱۰۰ عنوان کتاب جدید با بیش از ۱۰۰ موضوع برای تعطیلات نوروزی

۱۲

بازگشت بارش و سیلاب

سازمان هواشناسی کشور از بارش شدید برف و باران در نیمه‌غربی و احتمال وقوع سیلاب در مناطق غرب کشور خبر داد

۵

مرخصی ۸۳هزار زندانی

رئیس قوه قضاییه: در اعطای مرخصی به زندانیان کار جهادی صورت گرفت

۲

یادداشت

مسئولیت‌پذیری و همکاری جهانی در مقابله با کرونا

پیام شهردار تهران به شهرداران کلانشهرهای جهان

پیروز حناچی؛ شهردار تهران

در ابتدا لازم است به همه شهرداران کلانشهرهای جهان به‌خصوص آنها که این روزها درگیر مبارزه با بحران کرونا هستند، سلام کنم و برای شهروندان شهرهایشان آرزوی سلامتی و برای همگان آرزوی موفقیت در مبارزه با کرونا و شکست این بیماری را داشته باشم.

در جهان امروز بحران‌ها به سرعت جهانی می‌شوند. در چنین جهانی سرنوشت هیچ ملتی از دیگران به کلی جدا نیست. شیوع سریع بیماری کرونا در کشورهای مختلف، صدمه‌های وارد شده به سلامت و امنیت روانی انسان‌ها و همچنین ضررهای وارد شده به اقتصاد جهانی نشان می‌دهد که کشورهای مختلف نمی‌توانند نسبت به «بحران» در یک نقطه خاص از جهان بی‌تفاوت باشند. زندگی در جهانی با «بحران‌های جهانی شده» نیازمند تجدیدنظر در الگوهای حکمرانی ملی و بازاندیشی در نسبت امر ملی با امر جهانی است. جهان برای مدیریت بحران‌های جهانی شده‌ای مانند بیماری‌های مسری، تهدیدات زیست‌محیطی، سلاح‌های کشتار جمعی، مسئله مهاجرت، اشکال متنوع تروریسم، نژادپرستی و ملی‌گرایی افراطی و مسائلی از این دست، نیازمند تغییر الگوی سیاست‌ورزی در سطح بین‌الملل و «مسئولیت‌پذیری جهانی» است؛ این در حالی است که مطابق گزارش‌های صندوق بین‌المللی پول در سال ۲۰۱۷، ۱۰درصد از کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ۵۰درصد ثروت را در کشورهای عضو این سازمان در اختیار دارند، امکانات آموزشی، بهداشتی و درمانی توزیعی به‌شدت نابرابر در سطح جهانی دارند و بسیاری از کشورها از معضلات مربوط به توسعه‌نیافتگی رنج می‌برند. فقر و توسعه‌نیافتگی و فقدان آموزش و بهداشت، برابر با ناتوانی بیشتر در مقابله با بحران‌هاست و ما نمی‌توانیم سهم سیاست‌های جهانی در تداوم فقر و توسعه‌نیافتگی در بسیاری از کشورها را نادیده بگیریم.

برای نمونه ایران، امروز در حالی با بحران کرونا روبه‌روست که تحت شدیدترین تحریم‌های ناعادلانه اقتصادی به سر می‌برد. کشورهای مختلف و شرکت‌های مختلف تجاری از مبادله با ایران سر باز می‌زنند؛ به همین دلیل توانمندی کشور برای تهیه زیرساخت‌های بهداشتی، درمانی و بیمارستانی لازم برای مبارزه با این بیماری کاهش یافته است.

با همه اینها ما روزانه در تهران با جمعیتی بیش از ۸ونیم میلیون نفر، بیش از ۱۵۰۰واگن مترو و ۵ هزار اتوبوس و ۶۰هزار تاکسی را مستقیم و غیرمستقیم ضدعفونی می‌کنیم. بیش از ۲۰۰گروه از مأموران ما در آتش‌نشانی و سازمان خدمات شهری شهرداری معابر و اماکن عمومی را ضدعفونی می‌کنند. بیش از ۵۰سوله بحران هر یک با ۷۰تخت بیمارستانی برای مراقبت از بیماران به‌دست شهرداری در حال تجهیز است. در ۲۰گرمخانه از بی‌خانمان‌ها در برابر کرونا حفاظت می‌کنیم. به کمک تبلیغات و گفت‌وگو با مردم تا ۶۰درصد از میزان تردد در شهر کاسته‌ایم، بیش از ۵۰۰ مکان فرهنگی، ۹۰۰ مکان ورزشی و ۴۲بازار را در آستانه سال نو که روزهایی مهم برای مردم ماست، در سطح شهر تعطیل کرده‌ایم و در مقابل از طریق ۲۵۰ فروشگاه و بازار در سطح شهر، نیازهای اولیه خوراکی و بهداشتی زندگی شهروندان را تامین می‌کنیم. تفکیک زباله را ممنوع کرده‌ایم. روزانه بیش از ۲۰۰۰تن زباله بیشتری در تهران جمع‌آوری کرده و مطابق ضوابط بهداشتی همه آنها را در مکانی جداگانه دفن می‌کنیم. کادر پزشکی و درمانی متخصص و دلسوز ما با تمام قوا در میدان حضور دارند تا بحران کرونا را با سرعت هر چه بیشتر مهار کنند. با این همه ما مدیران ایرانی، با تمام وجود تأثیرات منفی تحریم‌ها و بی‌عدالتی‌هایی را

ادامه در صفحه ۳

که به‌مدت چند دهه مردم ایران را هدف قرار داده و بر سر راه توسعه کشور موانع متعددی ایجاد کرده، حس می‌کنیم. امکانات ما برای تهیه نیازهای دارویی و بهداشتی و درمانی محدود شده است.

دیدگاه

رویکردی جدید در مواجهه با کرونا

علی کدخدازاده؛ سردبیر همشهری آنلاین

تصور عمومی در خصوص نوع مواجهه با ویروس کرونا، رفتار مبتنی بر کنترل و مراقبت از گسترش آن است، اما شواهد نشان می‌دهد رویکرد دیگری نیز وجود دارد که اتفاقا قوی‌تر است؛ بگذار همه بگیرند و بعضی‌ها بمیرند. در مواجهه با پدیده کرونا، رویکردی که چین داشت این تلقی را به‌وجود آورد که برنامه‌ها بر محور کنترل و مراقبت از ابتلای جمعیت به این ویروس است. این موضوع در خصوص رفتارهای کره جنوبی، یا سنگاپور نیز دیده می‌شود. در این رویکرد، قرنطینه صورت می‌گیرد، بیمارستان‌ها تجهیز می‌شوند، شناسایی بیماران به شتاب انجام می‌شود، مراکز خاصی برای نگهداری بیماران و سپس بازتوانی آنها در دوران نقاهت طراحی می‌شود، به افرادی که قدرت تامین معاش ندارند، پرداخت‌های بلاعوض صورت می‌گیرد و مانند آن. اما اظهارنظرهای اخیر به ویژه در کشورهایی که صراحت بیان و شفافیت برخورد با مردم در آنجا بسیار بالاست؛ حاکی از رویکردی متفاوت است. آلمان پیش‌بینی ۷۰درصد ابتلا به این ویروس را دارد. انگلیسی‌ها منتظرند تا ۸۰ درصد شهروندان‌شان به این ویروس مبتلا شوند. بوریس جانسون رسما اعلام کرده که دولت مخالف بستن مدارس و محل کار و وضعیت قرنطینه‌ای است. براساس آنچه در ایندیپندنت منتشر شد، وی گفت: عده‌ای خواهند مرد و مردم را برای قبول این وضعیت آماده کرده است.

واقع‌گرایی

این دیدگاه بر اساس یک واقع‌گرایی شکل گرفته است و اگر تاکنون کمتر صدای این افراد شنیده شده به خاطر فشار افکار عمومی و ترسی است که ایجاد می‌کند. برای مقامات خیلی سخت است که این گونه سخن بگویند چون بسیاری از مردم حتما از شنیدن این خبر خشمگین می‌شوند. اما چرا این نظر مبتنی بر واقعیت گرایی است:

باید دگمه پاز را فشار داد

برای اینکه ویروس منتقل نشود باید تصور کرد که زندگی عمومی مثل یک فیلم است و آن وقت بلافاصله دگمه «پاز» را فشار داد تا همه چیز متوقف شود. یعنی همه سر جایی که هستند بدون حرکت ثابت بمانند. این وضعیت در واقعیت غیر ممکن است. مثلا فرض کنید، شما خود را قرنطینه خانگی کرده‌اید. اکنون در خانه نیازمند نان، شیر، پنیر، میوه، برق، آب آشامیدنی و مانند آن هستید. برای اینکه نان داشته باشید باید چرخه توزیع و تولید در جریان باشد. یعنی سیلو کار کند، کامیون‌ها بار بزنند و حرکت کنند. در شهر توزیع شود. نانواها کار کنند. بعد شما یا بخرید یا سفارش دهید تا کسی برای شما بیاورد. این موضع در مورد دیگر نیازهای اولیه نیز صادق است. یعنی کسانی باید از حالت «پاز» خارج شوند. گستره این موضوع بسیار وسیع است؛ از گمرکات گرفته تا ترابری‌ها، سیستم‌های توزیع و پخش و مانند آن. در تمامی این مراحل، ویروس در حرکت است. ویروس کرونا یک تریلی هجده چرخ یا یک تکه سنگ بزرگ نیست. ابعاد آن در مقیاس میلی میکرون است. پس هر چیزی می‌تواند حامل این ویروس باشد. موضوع دوم. هیچ جامعه‌ای برای چنین روزهایی خود را به آمادگی کامل نمی‌رساند. به عنوان مثال، در تمامی جهان، ساعت اولیه شروع کار شاهد انباشت مردم در ایستگاه‌های مترو است. به این دلیل که تعداد واگن‌ها را براساس معدل تردد انتخاب می‌کنند نه بر اساس اوج زمان تردد.

برای بیماری‌های اپیدمیک هم هیچ ساختار بهداشتی در جهان آماده پذیرای انبوه بیماران یا افراد مشکوک نیست. به عنوان نمونه، در ایتالیا حتی برای افراد بالای ۶۲سال تست هم گرفته نمی‌شود. از طرف دیگر اگر قرار باشد کل سیستم بهداشت مشغول این بیماری شود، بیماری‌های دیگر و بیماران دیگر دچار مشکلات بسیار جدی می‌شوند و رقم مرگ و میر در آنها بالا می‌رود. موضوع بعدی ساختارهای بروکراتیک و سازمانی است. نظام دادن به شیوه‌های قرنطینه‌ای مبتنی بر مجموعه بزرگی از داده‌های آماری، شناخت موقعیت و شرایط خاص هر منطقه، هماهنگی در اجرا، گزارش‌گیری و قدرت کنترل مردم است.

ادامه در صفحه ۱۴

نگاه

کرونا؛ سرمایه اجتماعی شهرداری تهران

علی نوذرپور؛ شهردار منطقه ۲۲

سالی که گذشت پر از حادثه بود و دشواری؛ از ناآرامی‌های اجتماعی گرفته تا حوادث غیرمترقبه‌ای چون حادثه هواپیمایی اوکراین، از انتخابات کم‌رونق مجلس گرفته تا انتخابات شورایاری‌های تهران. همه‌گونه بلا و مشکل را تجربه کردیم و همچنان هستیم؛ استوار و امیدوار به آینده. آینده‌ای از آن ملت؛ ملتی که برای بهبود حال خود همه‌کار کرد؛ از انقلاب گرفته تا دفاع ۸ساله در مقابله با متجاوزین به این آب و خاک، از حضور در عرصه‌های مختلف چون شرکت در انتخابات تا نمایش‌های پرشکوه حضور و دفاع از کشور و میهن. هرآنچه که اقتضای دفاع مسئولانه از کشور بود انجام دادند. هرجا که بیم خطر برای کیان این آب و خاک بود، حاضر شدند و خطر را برطرف کردند.

اما امروز دچار بلیه‌ای جهانی شده‌اند؛ بلیه‌ای که جان آحاد مردم را هدف قرار داده است و می‌رود که فاجعه‌ای همه‌گیر را شکل دهد و نه‌تنها ایران، بلکه همه کشورها را مبتلا کرده است. آیا این‌بار ملت ایران شکست می‌خورد و لطمات سنگین بر پیکر آن وارد خواهد شد؟

بررسی تاریخ این کشور به‌ویژه یک سده اخیر نشان می‌دهد که هرجا خطر برای آحاد جامعه ملموس شد و آن را احساس کردند، به‌تدریج عزمی جدی برای مقابله با آن شکل می‌گیرد. شواهد نشان می‌دهد که خودآگاهی ملی در حال شکل‌گیری است و خطر، جدی انگاشته شده است. مردم در حال تبدیل شدن به یک تن هستند؛ یک تن در مقابل خطر همه‌گیر و عزمی فراگیر برای مقابله با این خطر. همانگونه که جنگ ۸ساله را مدیریت کردند، امروز هم با حمایت از هم و ایجاد همبستگی ملی، این بلا را نیز دفع خواهند کرد.

سازمان مدیریت بحران کشور به‌عنوان متولی اصلی در وزارت کشور مستقر است و قاعدتا انتظار می‌رود که مدیریت این بلیه غیرمترقبه را بر عهده گیرد. اینکه از این سازمان کمتر می‌شنویم جای تعجب دارد ولی خوشبختانه در شهرداری تهران، سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران به‌درستی مدیریت این حادثه را در شهر تهران بر عهده گرفته و اقدامات مناسبی را انجام داده و می‌دهد؛ از ضدعفونی کردن وسایط حمل‌ونقل عمومی تا اماکن و فضاهای عمومی در دستور کار است. همچنین آموزش و اطلاع‌رسانی و ارتقای آگاهی‌های عمومی توسط روابط عمومی و معاونت فرهنگی و اجتماعی به‌صورت مستمر انجام می‌شود.

هرچند وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نقش اصلی را در معالجه بیماران به‌عهده دارد، لیک بدون همراهی سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های عمومی دولتی و غیردولتی این مهم، انجام نخواهد شد. در این میان نقش نیروهای مسلح بسیار جدی است و خوشبختانه ارتش، سپاه پاسداران و نیروهای انتظامی در کنار وزارت بهداشت؛ اقدامات مناسبی را انجام می‌دهند. در این میان شهرداری تهران به‌عنوان مدیر بحران شهر تهران می‌تواند نقش هماهنگ‌کننده و هدایت امر را بر عهده داشته باشد. هرچند در اصلاحیه اخیر قانون مدیریت بحران؛ وزارت کشور جایگزین شهرداری تهران در مدیریت بحران شهر تهران شده است؛ لیک در واقعیت امر، شهرداری تهران است که نقش مدیریتی در بحران اخیر تهران را برعهده دارد. به هر حال، مجموعه مردم و نظام اداری، سیاسی کشور و نظام مدیریت شهری تهران در کنار هم هستند و مجموعه فعالیت‌ها و اقدامات در مسیری است که امید می‌رود حماسه و رخداد عظیمی در جهت مهار این بیماری و موفقیت ملت ایران صورت پذیرد.

در نهایت اینکه شهرداری تهران و نمایندگان منتخب مردم در شورای شهر با مدیریت صحیح، به‌موقع و فعالانه در این امر، اعتماد عمومی را به‌دست خواهند آورد و سرمایه اجتماعی حاصل از این فعالیت‌ها، توشه راه مدیریت شهری در آینده خواهد شد؛ سرمایه‌ای که مدیریت شهری بسیار به آن محتاج است. شاید این فعالیت‌ها و اقدامات بی‌شباهت به فعالیت‌های آتش‌نشانان در مهار پلاسکو نباشد.

دریچه

مرجان میرغفاری؛ پژوهشگر اجتماعی

لطفا پیام متناقض ارسال نکنید

آنچه می‌خوانید گزارشی است از یک پرس‌وجو که با ایده محسن گودرزی و زیر نظر ایشان انجام شده است.

روز جمعه، ۲۳ اسفند رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح اعلام کرد نیروهای انتظامی در عرض ۲۴ ساعت فروشگاه‌ها و خیابان‌ها را خلوت خواهند کرد. یک‌روز بعد رئیس‌جمهور در اتاقی و از طریق ویدئوکنفرانس جلسه ستاد مبارزه با کرونا را برگزار کرد. همان‌روز، نخستین نشست قرارگاه بهداشتی امام رضا برگزار شد. نظامیان عالی‌رتبه کشور با ماسک‌هایی بر صورت و در فواصل مشخص از هم نشسته بودند. گفته شده اماکن مذهبی مهم مانند حرم امام‌رضا(ع) و حرم حضرت معصومه(س) تعطیل می‌شوند. همه اینها از جدی بودن قرنطینه در کشور خبر می‌دهد. اما مردم همچنان در خیابانند، مسافرت می‌روند و ماندن در خانه را جدی نگرفته‌اند. چرا برخی از افراد با آنکه قبول دارند کرونا خطری جدی است، به سفر رفته‌اند یا در روال عادی زندگی خود تغییری نداده‌اند؟ این نوع رفتارهای مخاطره‌آمیز را چگونه می‌توان توضیح داد؟ به خاطر وضعیت پیش آمده امکان انجام پژوهش دقیق در زمان کوتاه کم است. برای آنکه برداشتی اولیه - هر چند ناقص و ناکافی - از موضوع داشته باشیم، با استفاده از شبکه‌های اجتماعی از گروهی از افراد پرسش‌هایی را در مورد دلیل این نوع رفتارهای مخاطره‌آمیز مطرح کردیم؛ خواه رفتارشان مخاطره‌آمیز باشد یا نباشد. این یک جست‌وجوی اولیه و اکتشافی است و فقط مضامینی را برای فکر کردن به‌دست می‌دهد.

تناقض در رفتار مدیریت کشور

برخی از افراد تناقض بین رفتار و نظر مردم را به تناقض حکومت نسبت می‌دهند. این گروه می‌گویند که حکومت برخلاف آنچه به زبان می‌گوید، خطر را جدی نگرفته است و پیام‌های متناقضی به جامعه می‌دهد. در مدت شیوع بیماری، مردم در برابر ۳ پیام متناقض قرار گرفتند: «عادی‌نمایی»، «کوچک‌انگاری» و «فاجعه‌انگاری». پیام‌های رسمی عمدتا مبتنی بر «عادی‌نمایی» یا «کوچک‌انگاری» است.

این پیام‌ها، نشان می‌دهد که مسئولان در مورد خطرناک بودن شرایط با هم اختلاف‌نظر دارند. به این ترتیب، نظام مدیریت کشور پیام روشن، منسجم و واحدی به جامعه نمی‌دهد. در این مدت، بخشی از این نظام، تلاش کرد نشان دهد روال عادی برقرار است و پیام «عادی‌نمایی» به جامعه ارسال کرد. «کوچک‌انگاری» از طریق اعلام آمارهای غیردقیق و کم‌شماری یا کم‌خطر دانستن بیماری در حد آنفلوآنزا به جامعه می‌گوید خطر وجود دارد، ولی نگران نباشید؛ درحالی‌که در سر دیگر ماجرا «احساس بحران» و حتی «فاجعه‌انگاری» جریان دارد که اغلب به‌صورت غیررسمی یا از طریق نهادهای پزشکی به جامعه منتقل می‌شود. به این ترتیب، این پیام‌های متناقض مردم را سرگشته کرد. یکی از پاسخگویان به ما گفت: «ما می‌بینیم که به‌شدت به همه می‌گن در خانه بمانید اما ساعت کار رو برمی‌گردانند به ساعت کار عادی که بگن شرایط عادی است، یهو اعلام می‌کنن سهمیه بنزین داریم... درواقع تناقض رو می‌خوام بگم. ستاد پیشگیری از بحران اعلام می‌کنه ساعت کار ۱۳ باشه، استانداری و نهاد حاکمیتی و ریاست‌جمهوری اعلام می‌کنه همان عادی و... . خب، نمی‌خونه و مردم جدی نمی‌گیرند». فرد دیگری گفت: «... یکی از دلایلی که من مهمونی گرفتم این بوده که شاید این مسئله رو جدی نگرفته بودم و فکر می‌کردم اون قدرها که می‌گن قضیه حاد نیست و فکر می‌کردم اگر دوستام بیان و دستاشون رو بشورن و رعایت کنن می‌شه پیشگیری کرد. شاید یکی از دلیل‌ها همین بود و اینکه خودم چون سرکار می‌رفتم و می‌اومدم خب می‌گفتم عادی هستش و من دستام رو می‌شویم مشکلی نیست و اگر رعایت کنند درست می‌شه».

برخی به بی‌اعتمادی مردم به دولت اشاره کرده‌اند و می‌گویند که دولت به مردم راست نمی‌گوید و به همین‌خاطر حرفشان را در مورد خطرناک بودن وضعیت جدی نگرفته‌اند.

ادامه در صفحه ۱۳

6 260641 200359 >

5 260641 200014 >